

Κωνσταντία Κακάλη

Οι υπηρεσίες προσβασιμότητας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και η ανάπτυξη της Amelib στην εποχή της πανδημίας

Η εργασία αυτή θέλει να δώσει ένα περίγραμμα των υπηρεσιών προσβασιμότητας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών τον καιρό της πανδημίας αλλά και των εξελίξεων αναφορικά με τη συλλογή της AMELib, που αν και σε εποχή κλειστών βιβλιοθηκών και αναγνωστηρίων είδε μια σημαντική ανάπτυξη.

Παρά τα προβλήματα που συνεχίζει να αντιμετωπίζει η διάθεση του ψηφιακού αντιτύπου των βιβλίων από τους εκδότες και μετά την ψήφιση του νόμου 4672/2020, μια σειρά από θετικές εξελίξεις θα πρέπει να αναφερθούν που ήταν αποτέλεσμα της εξωστρέφειας των ενεργειών μας αλλά και της διαδικτυακής και διασυνοριακής της σύνδεσης της AMELib στη βάση της υλοποίησης στη πράξη της συνθήκης του Μαρακές. Στο πλαίσιο αυτό, η υπογραφή της συμφωνίας για τη συμμετοχή της AMELib στην ABC Global Book Service, ενός παγκόσμιου ηλεκτρονικού καταλόγου βιβλίων σε προσβάσιμους μορφότυπους που παρέχει σε εξουσιοδοτημένες οντότητες τη δυνατότητα αναζήτησης και υποβολής αιτημάτων για προσβάσιμα βιβλία, δίνει νέες δυνατότητες για την ανάπτυξη των μέχρι τώρα υπηρεσιών της.

Παράλληλα οι προσπάθειες συνεργατικής συγγραφής νέων οδηγιών για την μετατροπή προσβάσιμων μορφότυπων βιβλιακού υλικού, έδειξαν την ανάγκη για τη συστηματική παρακολούθηση των εξελισσόμενων τεχνολογιών προσβασιμότητας, που αναπτύσσονται από διεθνείς οργανισμούς. Στη βάση αυτή πιο συλλογικά έγιναν προσπάθειες να συντονιστεί και να παρακολουθήσει η ομάδα των βιβλιοθηκονόμων, που ασχολούνται στις υπηρεσίες προσβασιμότητας, σεμινάρια εκπαίδευσης.

Τέλος, οφείλουμε να οραματιστούμε από κοινού, ως ακαδημαϊκή βιβλιοθηκονομική κοινότητα, τη συμπερίληψη στην εκπαιδευτική διαδικασία και τη γνώση των αναπήρων φοιτητών μας και, όχι μόνο, ανοίγοντας με νέες δυνατότητες νέους δρόμους παρά τις σοβαρές δυσκολίες της περιόδου.

Academic library accessibility services and the development of Amelib in the pandemic era

This work wants to give an overview of the accessibility services of the academic libraries during the pandemic but also the developments regarding the collection of AMELib, which although in an era of closed libraries and reading rooms saw a significant development.

Despite the problems that continue to face the availability of digital copies of books by publishers after the enactment of law 4672/2020, a number of positive developments should be mentioned that were the result of the extroversion of our actions but also of the online and cross-border the connection of AMELib on the basis of the practical implementation of the Marrakesh Treaty. In this context, the signing of the agreement for the participation of AMELib in the ABC Global Book Service, a global electronic catalog of

books in accessible formats that allows authorized entities to search and request accessible books, provides new opportunities for the development of up to now its services.

At the same time, the efforts of collaborative writing of new instructions for the conversion of accessible formats of book material, showed the need for the systematic monitoring of the evolving accessibility technologies, developed by international organizations. On this basis, more collectively, efforts were made to coordinate and attend the team of librarians dealing with accessibility services, training seminars.

Finally, we must envision together, as an academic library community, the inclusion in the educational process and the knowledge of our disabled students and, not only, opening new paths with new possibilities despite the serious difficulties of the period

Πανδημίας προοίμιο

Στις 24 Φεβρουαρίου 2020 ψηφίστηκε στο ελληνικό κοινοβούλιο το Νομοσχέδιο για την Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1564 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, γνωστή ως συνθήκη του Μαρακές, σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις προστατευόμενων έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Σ.Ε.Α.Β.) κλήθηκε και συμμετείχε στις 20 Φεβρουαρίου στη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής για να εκφράσει τη γνώμη του για το Νομοσχέδιο, αλλά και να καταθέσει την εμπειρία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών για τις ανισότητες που αντιμετωπίζουν οι εντυποανάπηροι φοιτητές. Από μέρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΕΑΒ, συμμετείχα και κατέθεσε το σχετικό υπόμνημα επί των σχετικών διατάξεων του Νομοσχεδίου, συμφωνώντας με την ενσωμάτωση της σχετικής Οδηγίας εκφράζοντας βέβαια και τις επιφυλάξεις μας για κάποιες διατάξεις. Συγκεκριμένα, για την όποια πρόβλεψη αποζημίωσης είμαστε αντίθετοι όχι μόνο γιατί ως βιβλιοθήκες έχουμε στόχο το δημόσιο συμφέρον αλλά και για την ουσιαστική κατακύρωση των δικαιωμάτων των επωφελούμενων καθώς και να αναφερθεί ρητώς η επιφύλαξη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των επωφελουμένων.

Ανακοινώσαμε παράλληλα την πρόθεσή μας να καλέσουμε τους εκπροσώπους των Συνδέσμων του εκδοτικού κλάδου και τον ΟΣΔΕΛ για να τους παρουσιάσουμε την AMELib και τις λειτουργίες της, καθώς και τις τεχνολογίες που αναπτύσσουμε για τη μετατροπή ενός προσβάσιμου μορφότυπου βιβλίου με σκοπό την δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης.

Το κάλεσμα στους εκδότες έγινε μόλις πριν δύο βδομάδες στις 2-12-2020 σε μια τηλεσυνάντηση που συμμετείχε μόλις ο Σύλλογος Εκδοτών Βιβλίου όπου τονίσαμε τον ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και ιδιαίτερα της ψηφιακής βιβλιοθήκης AMELib, μέσω της οποίας κάθε δικαιούχος χρήστης μπορεί να αναζητήσει τη διαθέσιμη προσβάσιμη βιβλιογραφία και να ανακτήσει για σκοπούς διδασκαλίας, έρευνας και προσωπικής εξέλιξης βιβλία σε πολλαπλούς μορφότυπους (daisy, epub, word, mp3), ανάλογα τις δεξιότητες και τον τεχνολογικό εξοπλισμό που διαθέτει. Η πλατφόρμα AMELib είναι μια από τις λίγες τεχνολογικά άριστες λύσεις στη χώρα μας, την οποία έχει αναπτύξει ο ΣΕΑΒ κατόπιν επισκόπησης των βέλτιστων διεθνών πρακτικών, και παρέχεται σε δικαιούχους χρήστες μέσω πιστοποίησης και ελεγχόμενης πρόσβασης.

Στο ψηφιακό πληροφοριακό μας σύμπαν

Τα προβλήματα της εμπιστοσύνης δεν είναι ελληνικό φαινόμενο, αλλά σίγουρα η αποδοχή και εφαρμογή της συνθήκης του Μαρακές έχει αλλάξει το χάρτη των πνευματικών δικαιωμάτων υπέρ της πρόσβασης και των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών [1].

Παρακολουθούμε σε ολόκληρο το κόσμο με βάση τα δίκτυα που δημιουργήθηκαν με την Συνθήκη του Μαρακές ότι όπως αναφέρει η Virginia – Ines Simon (2020)[2] “είναι σημαντικό να αγκαλιάσουμε την πολιτική διάσταση των βιβλιοθηκών, συμμετέχοντας ενεργά στους χώρους διαλόγου όπου λαμβάνονται αποφάσεις, είναι απαραίτητη για την απόκτηση εργαλείων που επιτρέπουν την εξασφάλιση πρόσβασης στον πολιτισμό και τη γνώση».

Ενώ από τις 22 Ιουλίου 2019, η Ένωση Ερευνητικών Βιβλιοθηκών (ARL) και η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια (UVA) κυκλοφόρησαν τη λευκή βίβλο [3], *The Law and Accessible Texts: Reconciling Civil Rights and Copyrights*, συγγραφέας του Brandon Butler (UVA), Prue Adler (ARL) και Krista Cox (ARL). Αυτή η Λευκή Βίβλος, μέρος ενός έργου που υποστηρίζεται από επιχορήγηση από το Ίδρυμα Andrew W. Mellon, αναλύει πώς τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να εκπληρώσουν την αποστολή τους να παρέχουν σε όλους τους μαθητές δίκαιη πρόσβαση σε πληροφορίες εντός του ισχύοντος νομικού πλαισίου. Η διασφάλιση της πρόσβασης σε ερευνητικό και εκπαιδευτικό υλικό είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία των πολιτικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και συγκεκριμένα οι ερευνητικές βιβλιοθήκες, έχουν θέσει ως προτεραιότητα την προσβασιμότητα τα τελευταία χρόνια, αναπτύσσοντας βέλτιστες πρακτικές συνεργαζόμενες με ομάδες αναπήρων «για να διασφαλίσουμε τη συμμόρφωση όχι μόνο με το γράμμα αλλά και με το πνεύμα του νόμου».

Αναπηρία και πανδημία

Μόλις μετά την δημοσίευση του Νόμου 4672 (που ευτυχώς προλάβαμε) η χώρα έπεσε σε μια αλλόκοτη αλλά και τρομακτική χειμερία νάρκη, τον αποκλεισμό του πληθυσμού σε ιδιωτικούς χώρους και την κατάργηση του όποιου δημόσιου χώρου, μέσα σε αυτό και των βιβλιοθηκών μας. Υπάρχουν ανάλογα ιστορικά παραδείγματα αλλά πρωτόγνωρα για τη γενιά μας.

Περισσότερο δύσκολα στην εποχή της νόσου Covid-19, οι άνθρωποι με αναπηρία βιώνουν έναν ακόμη αποκλεισμό. Άνθρωποι κλεισμένοι σε ιδρύματα ή στο σπίτι τους, άνθρωποι που μπορεί να έχουν χάσει τα αγαπημένα τους πρόσωπα (πολλοί πολίτες με αναπηρία, επίσης, αποτέλεσαν θύματα της πανδημίας). Έκκληση στις κυβερνήσεις «να θέσουν τα άτομα με αναπηρία στο επίκεντρο της αντιμετώπισης του κορονοϊού και των προσπαθειών ανάκαμψης, να διαβουλεύονται και να συνεργάζονται μαζί τους», απευθύνει ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτιέρρες [4]. Παράλληλα, υπογραμμίζει την ανάγκη διασφάλισης των δικαιωμάτων τους και εγγύησης των ίσων δικαιωμάτων τους, προκειμένου να έχουν πρόσβαση στην υγειονομική φροντίδα και στις σωτηρίες παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Η πανδημία και το συνακόλουθο social distancing ήρθαν να αποτελέσουν, κατά κάποιο τρόπο, μια ευκαιρία για τον επανασχεδιασμό των χώρων και των τόπων, οι οποίοι στις περισσότερες περιπτώσεις είναι ασφυκτικά περιοριστικοί. Η Σινέντ Μπερκ που ήταν η βασική ομιλήτρια μιας συζήτησης που διοργανώθηκε διαδικτυακά στις Βρυξέλλες, στις 2 Δεκεμβρίου, με αφορμή την παγκόσμια ημέρα ΑμεΑ (3 Δεκεμβρίου), από την Ευρωπαϊκή

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. «Καθώς εξετάζουμε τον επανασχεδιασμό των διαφόρων τόπων και χώρων υπό το πρίσμα της κοινωνικής αποστασιοποίησης, ως προσπαθήσουμε επίσης να φανταστούμε πώς θα μπορούσαν να γίνουν προσβάσιμοι. Αυτός ο τρόπος σκέψης θα μετατρέψει τις πόλεις, τις κωμοπόλεις και τις χώρες μας σε μια προτροπή προς τους πολίτες ώστε να αισθάνονται ελεύθεροι να είναι ο εαυτός τους υπό συνθήκες ασφάλειας και δικαιοσύνης»

Στους τυφλούς συμπολίτες μας, η πανδημία του κορωνοϊού στοίχισε ό,τι πολυτιμότερο, την αφή, το μέσο δηλαδή να «διαβάζουν» το περιβάλλον. «Η αλήθεια είναι ότι λόγω της χρήσης των γαντιών χάσαμε ακόμα μία αίσθηση, ...«Όπως όλοι, έτσι κι εμείς φοβόμαστε να κινούμαστε σε δημόσιους χώρους», λέει στην «Κ» ο Βαγγέλης Αυγουλάς, όμως συνεχίζει «υπάρχουν και θετικά σε όλη αυτή την περιπέτεια. «Ευτυχώς ήρθε η πανδημία και ανάγκασε το κράτος να διευκολύνει τεχνολογικά όλους τους πολίτες, άρα και τους ανθρώπους με αναπηρία». Και συνεχίζει: Ένα ακόμα καλό ήταν ότι ήρθε πιο κοντά στους ανθρώπους με αναπηρία η ψυχαγωγία. Πολλές παραστάσεις είναι διαθέσιμες ηλεκτρονικά. Έχουμε πρόσβαση σε θέατρα, σε βιβλιοθήκες, για πρώτη φορά έχουμε στη διάθεσή μας τόσο υλικό πολιτιστικού περιεχομένου. Είναι μια όψη, αλλά σίγουρα η τεχνολογία δίνει και νέα προβλήματα... Από την άλλη αρκετοί φοιτητές μιλούν σήμερα για τη δυνατότητα να συνεχιστεί η τηλε-εκπαίδευση με ανοικτά αμφιθέατρα καθώς αυτό τους έδωσε μεγαλύτερες δυνατότητες συμμετοχής.

Υπηρεσίες προσβασιμότητας και καραντίνα

Οι ανάπηροι φοιτητές μας βίωσαν και βιώνουν την καραντίνα με περισσή καρτερικότητα όπως το σύνολο του λαού μας, με ένα μεγαλύτερο άγχος και πίεση για πολλούς λόγους όπως καταλαβαίνουμε. Τα κύρια ζητήματα που αντιμετώπισαν είναι ο μονόδρομος της τηλε-εκπαίδευσης, όπως και οι υπόλοιποι συμφοιτητές του. Δυστυχώς η πλατφόρμα eClass το βασικό σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων που καλύπτει το πρόγραμμα των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων δεν είναι προσβάσιμη, όπως και πολλές άλλες δικτυακές μας εφαρμογές. Ενώ η προσβασιμότητα, να μπορούν να χρησιμοποιούν οποιαδήποτε ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο, είναι υποχρέωση βάση του νόμου 4591/2019 (ΦΕΚ 9/Α/12.02.2019), με τον οποίο μεταφέρθηκε η Οδηγία (ΕΕ) 2016/2102 για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα παραμένει μικρό το ποσοστό των προσβάσιμων ιστοτόπων μας. Οι οδηγίες για σχεδίαση διαδικτυακών υπηρεσιών υπάρχουν διεθνώς αναγνωρισμένες τεχνικές προδιαγραφές κατασκευής (π.χ. Web Content Accessibility Guidelines) που καθιστούν δυνατή την πρόσβαση στο Διαδίκτυο από άτομα που χειρίζονται τον υπολογιστή τους με ειδικούς διακόπτες, οθόνες Braille, τη φωνή, ή άλλες λύσεις υποστηρικτικής τεχνολογίας.

Library Accessibility Alliance

Μια σημαντική ιστοσελίδα που παρακολουθούμε¹ σχετικά με την προσβασιμότητα των ηλεκτρονικών πηγών που ως HEAL-link έχουμε συνδρομές ή ως βιβλιοθήκες ξεχωριστά είναι του Big Ten και ASERL που χρηματοδοτούν ένα πρόγραμμα για να παρέχουν σε επιλεγμένους προμηθευτές αξιολογήσεις προσβασιμότητας από τρίτους. Οι αξιολογήσεις, μαζί με οποιεσδήποτε απαντήσεις παρέχονται από τους προμηθευτές, δημοσιεύονται στη

¹ <https://www.btaa.org/library/accessibility/reports>

σελίδα δοκιμών που είναι δυναμική και ενημερώνεται άμεσα. Σημαντικές πηγές που αναζητούν οι χρήστες μας παραμένουν ακόμα με προβλήματα προσβασιμότητας όπως το JSTOR ή το Project Muse κ.α., την ίδια στιγμή που το DOAJ, ανανεώνοντας τον ιστότοπό του έχει λύσει βασικά ζητήματα πρόσβασης.

available below.

Evaluations

File	Download
Accessible Archives (9/4/2019)	 Download
ACS Publications (3/2/2020)	 Download
Adam Matthew - Empire Online (3/26/2018)	 Download
Adam Matthew - Empire Online (vendor response)	 Download
Alexander Press - Disability in the Modern World (10/15/2017)	 Download
Ambrrose Video (6/24/2019)	 Download
American Society for Microbiology Journals (2/20/2019)	 Download
Artstor (6/29/2018)	 Download
BioOne Complete (1/29/2020)	 Download
BioOne Complete (vendor response)	 Download
Brill e-Books (10/5/2018)	 Download
CADRE (10/9/2020)	 Download
CADRE (Vendor Response)	 Download
Cambridge Core (6/13/2017)	 Download
Cambridge Core (Vendor Response) November 2017	 Download
Cambridge Core (Vendor Response) December 2019 update	 Download
Clarivate Analytics Techstreet (12/10/2018)	 Download
Directory of Open Access Journals (5/13/2019)	 Download
Directory of Open Access Journals (Vendor Response)	 Download
DocuSeek2 (1/2/2020)	 Download
DocuSeek2 Via ProQuest (2/20/2020)	 Download
East View Platform (9/4/2019)	 Download
EBSCO Academic Search (4/23/2020)	 Download
EBSCO Academic Search (Vendor Response)	 Download

DOAJ received the report from the BTAA LEAG gladly. DOAJ has been aware for some time that its site falls short in terms of accessibility. Over the past 3 years DOAJ has received requests from users to be shown the accessibility statement and it isn't something that we yet have. With a constantly expanding audience, the need for us to become compliant is all the more pressing.

The timing of the report couldn't have been better. The DOAJ Team is in the middle of overhauling and updating its website and the report comes at exactly the time in the project when we can work on fixes for some of these issues right away. We will need some time to go through each of the points raised with our tech partners. We will submit a status update to this response when we have started to fix the issues raised in the report.

In the meantime, DOAJ is grateful for the work which BTAA have put into generating this report and applaud the initiative for its effectiveness in encouraging and helping organisations to become more aware of accessibility standards.

December 3, 2020 Update:

Further to our last response, I am delighted to say that, after a 12-month project where DOAJ was redesigned, using [accessibility as a cornerstone](#), that the new site is finally live. The work that the BTAA did to review the old DOAJ site contributed to the improvements and changes that we made. As part of our launch procedure, we performed accessibility tests on all our pages using Lighthouse and our scores for Accessibility came back at 100%. This is a huge improvement and I'd like to once again thank the BTAA for their contribution to this work.

Εικόνα 1 Κατάλογος πηγών που έχουν αξιολογηθεί ως προς την προβασιμότητά τους και τα αντίστοιχα reports.

Συμφωνία με την A B Consortium

Όπως καταλαβαίνουμε έχουμε πολύ δρόμο ακόμα αλλά σε αυτό τον κόσμο δεν είμαστε μόνοι μας. Μια σημαντική επιτυχία των υπηρεσιών προσβασιμότητας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι η σύνδεση των υπηρεσιών μας με το διεθνή χώρο, όπως γνωρίζετε υπογράψαμε ως Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών συμφωνία με το Accessible Books Consortium (ABC), μια σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με επικεφαλής τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ), για τη συμμετοχή της AMELib στην υπηρεσία ABC Global Book Service.

Η ABC Global Book Service ("η Υπηρεσία") είναι ένας παγκόσμιος ηλεκτρονικός κατάλογος βιβλίων σε προσβάσιμους μορφότυπους που παρέχει σε εξουσιοδοτημένες οντότητες τη δυνατότητα αναζήτησης και υποβολής αιτημάτων για προσβάσιμα βιβλία. Η ABC Global Book Service, παλαιότερα γνωστή ως υπηρεσία TIGAR, είναι ένας ηλεκτρονικός κατάλογος που επιτρέπει στις συμμετέχουσες βιβλιοθήκες για τους τυφλούς και τους οργανισμούς που εξυπηρετούν άτομα με εντυπο-αναπηρία, να αποκτήσουν εύκολα το προσβάσιμο περιεχόμενο που χρειάζονται. Η Υπηρεσία υποστηρίζει τους στόχους της Συνθήκης του Μαρακές σε πρακτικό επίπεδο. Οι συμμετέχοντες φορείς εντάσσουν τον κατάλόγο τους και μπορεί να ζητήσουν προσβάσιμα ψηφιακά βιβλία που συνεισφέρουν άλλοι οργανισμοί με σκοπό τη συμπλήρωση της συλλογής και διανομής του σε άτομα με προβλήματα όρασης, ή άλλης εντυποαναπηρίας.

Στις χώρες που έχουν επικυρώσει και εφαρμόσει τις διατάξεις της Συνθήκης του Μαρακές, όπως η Ελλάδα, τα βιβλία αυτά μπορούν να ανταλλάσσονται διασυνοριακά μεταξύ των συμμετεχουσών εξουσιοδοτημένων οντοτήτων χωρίς να ζητούν άδεια από τον κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

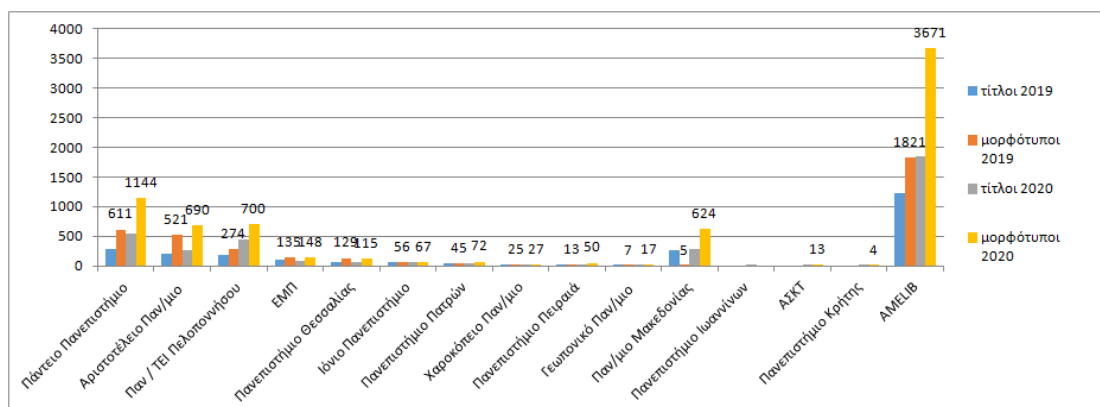
Εκπαίδευση στην παραγωγή προσβάσιμων μορφότυπων

Μια σπουδαία ακολουθία εκπαιδευτικών σεμιναρίων, που την παρακολούθησαν, είτε ταυτόχρονα είτε ασύγχρονα, αρκετοί συνάδελφοι από τις αντίστοιχες υπηρεσίες προσβασιμότητας βιβλιοθηκών είναι αυτά του DAISY Consortium σε δύο περιόδους από την αρχή περίπου της καραντίνας. Η δεύτερη περίοδος είναι σε εξέλιξη. Οι κύριες θεματικές των σεμιναρίων είναι η σύγχρονη παραγωγή προσβάσιμων μορφότυπων, με την παρουσίαση κύρια των epub βιβλίων αλλά και των οδηγιών προς στους εκδότες, ιδιώτες ή φορείς του δημοσίου για προσβάσιμες εκδόσεις, καθώς και παρουσιάσεις εφαρμογών και υποστηρικτικές τεχνολογίες που έχουν αναπτυχθεί σε διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης.

Αυτό αποτέλεσε και τη βάση για την ανάπτυξη της γλώσσας για την επικαιροποίηση και συλλογική έκδοση των νέων οδηγιών για την ανάπτυξη προσβάσιμων βιβλίων.

Ανάπτυξη της AMELib

Εκτός όμως από τις επιτυχίες των μνημονίων συνεργασίας που μέσα στο 2021 θα φανούν τα αποτελέσματά τους αφού κάνουμε τις απαιτούμενες διορθώσεις του καταλόγου της AMELib, ας δούμε σε διάγραμμα την ανάπτυξη της AMELIB μέσα στο 2020.

Εικόνα 2. Διάγραμμα που δείχνει την αύξηση της AMELib το 2020.

Μέσα στο σκοτεινό 2020 μια αχτίδα φωτός για τους χρήστες μας που ίσως δεν έχουν δει.. Η ανάπτυξη της AMELib σε αριθμό τίτλων, παρά τις δυσκολίες με τους εκδότες αλλά ακόμα περισσότερο η μετατροπή διάφορων μορφότυπων, όχι μόνο η παραλαβή pdf αλλά η επεξεργασία των . Δυστυχώς η ανάπτυξη αυτή συνεχίζει να είναι αποτέλεσμα λίγων και γνωστών πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών.

Τα θετικά βήματα

Παρά τη στάση των εκδοτών, που δεν είναι ενιαία καθώς αρκετοί από αυτούς συνεχίζουν να μας παρέχουν τα ψηφιακά αντίγραφα των έργων τους, η αύξηση των τίτλων είχε κι ως αποτέλεσμα και την αύξηση των ψηφιακών μορφότυπων που σημαίνει ότι υπάρχει μεγαλύτερη εμπλοκή στην μετατροπή σε αυτό, ακόμα κι αν διαφέρει από οργανισμό ή βιβλιοθήκη. Αλλού επιμένουν να παράγουν daisy books, αλλού μόνο ηχητικά και αλλού όλα

μαζί. Το σημαντικό είναι ότι οι εντυποανάπηροι φοιτητές πήραν νωρίτερα τα βιβλία τους από τους υπόλοιπους φοιτητές και για το προηγούμενο εξάμηνο ενώ μη ανάπηροι φοιτητές ζητούσαν να γραφτούν στην AMELib όταν το σύγγραμμα που περίμεναν δεν είχε φτάσει σίτι τους με την ταχυμεταφορά.

Η βάση όλων αυτών των διαφορετικών παραγώγων αρχείων είναι ένα καθαρό αρχείο κειμένου όπως ζητάνε κι οι περισσότεροι χρήστες της AMELib. Ένα αρχείο doc ή txt που χρειάζεται σχετική επιμέλεια και υπομονή. Και στις μέρες αυτές της υπομονής ήρθε η δουλειά αυτή να ταιριάζει με τη ζωή μας. Ειδικά στις μέρες της καραντίνας, σε μας στο Πάντειο, αρκετοί συνάδελφοι το τόλμησαν και εκπαιδεύτηκαν τελικά. Ο δύστοπος καιρός έδωσε αυτή την ευκαιρία να δοκιμάσουν να δημιουργήσουν προσβάσιμα κείμενα, ενώ σε άλλες συνθήκες λόγω των διαφορετικών καθηκόντων τους θα ήταν μάλλον αδιανόητο.

Αυτοί που ήταν πραγματική έκπληξη και άξιοι θαυμασμού οι εθελοντές φοιτητές μας με τη συμμετοχή τους και τη στήριξή τους στην ανάπτυξη της προσβάσιμης βιβλιογραφίας. Σε αρκετές βιβλιοθήκες πάνω στην ιδέα της ισότιμης πρόσβασης και της αλληλέγγυας δράσης έχουν δημιουργεί κατά τόπους δίκτυα ευαίσθητοποιημένων φοιτητών που μεριμνούν για τη μετατροπή της απαιτούμενης βιβλιογραφίας των εντυποανάπηρων συμφοιτητών τους σε προσβάσιμη. Κι ενώ η δράση τους ξεκίνησε με τα αρχεία της βιβλιογραφίας που ανεβαίνουν από τα μέλη ΔΕΠ στο eclass έφτασε να μπορούν να παράγουν αρχεία κειμένου βιβλίου έτοιμα για να παραχθούν σε μορφή DAISY ή EPUB. Στο Πάντειο έχουν δραστηριοποιηθεί πάνω από 150 φοιτητές, μόλις 100 έχουν ζητήσει σεμινάριο εκπαίδευσης το τελευταίο 40ήμερο...

Επίλογος

Δεν ήταν στόχος να ωραιοποιήσω καμιά δυστοπική περίοδο, ελπίζω και εύχομαι για όλους μας να τελειώσει γρήγορα και χωρίς επιστροφή όλο αυτό. Στο σχεδιασμό των υπηρεσιών σήμερα και στο μέλλον μπορούμε να δούμε πιο δυναμικά με μεγαλύτερη συμμετοχή και συνεργασία από όλους τις δράσεις ως βιβλιοθήκες στις υπηρεσίες προσβασιμότητας, ενταγμένες μέσα στα καθηκοντολόγια μας και στους κανονισμούς μας ώστε να προσπαθήσουμε από κοινού να δημιουργήσουμε το πλαίσιο δράσεων ισότιμης πρόσβασης στη γνώση των εντυποανάπηρων έναντι των υπόλοιπων χρηστών μας.

[1]. Crews, K. (2017). Study on copyright limitations and exceptions for libraries and archives. Geneva: WIPO. Recuperado de https://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/en/sccr_35/sccr_35_6.pdf Πρόσβαση 29/11/2020.

[2] Simón, Virginia Inés La implementación del Tratado de Marrakech y la acción política del sector bibliotecario: una mirada desde el colectivo Bibliotecarios al Senado. *Palabra Clave (La Plata)*, 2020, vol. 9, n. 2, e094 <http://eprints.rclis.org/40445/1/10620-Texto%20del%20art%C3%ADculo-31433-1-10-20200730.pdf> Πρόσβαση 5/11/2020

[3] Prue Adler, Brandon Butler, and Krista Cox. The Law and Accessible Texts: Reconciling Civil Rights and Copyrights. Association of Research Libraries (2019) https://www.arl.org/resources/the-law-and-accessible-texts-reconciling-civil-rights-and-copyrights/?fbclid=IwAR1Ehh4iAN52OX8ZY2s2A_IhZiiAXucCZd-jDGSude_ouSiLeEluoUcOrUw Πρόσβαση 2/11/2020